

загроз для здоров'я працівників, кількісну й якісну оцінку ризиків, надавати рекомендації з впровадження запобіжних заходів й вдосконалення умов праці.

Висновок. Експертні системи з охорони праці можуть значно підвищити рівень безпеки на виробництві та забезпечити збереження здоров'я трудового потенціалу в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Охорона праці. Світова статистика. https://www.ilo.org/moscow/areas-of-work/occupational-safety-and-health/WCMS_249276/lang--ru/index.htm
2. Серіков Я.О., Нікітченко О.Ю., Серікова К.С. Стан та проблеми виробничого й побутового електротравматизму в Україні / НТЗ «Комунальне господарство міст», Сер.: Технічні науки та архітектура. - 2021. - Вип. 4(164). С. 234-239 <https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/view/5844/5763>
3. J. Suokas, P. Heino, I. Karvonen Expert systems in safety management / Journal of Occupational Accidents, V. 12, Issues 1–3, June 1990, Pp. 63-78

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ЛЮДИНИ

WAYS TO SOLVE THE ISSUE OF PRESERVING HUMAN WORKABILITY

К.т.н., доцент Г.В. Пронюк, к.т.н., доцент Т.Є. Стиценко,

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків

Анотація. У даній роботі досліджується проблема захворюваності на робочих місцях внаслідок напруженої інтелектуальної діяльності, гіподинамії, комп'ютерної залежності, надмірного споживання матеріальних благ та урбанізації. Розглянута ідея синергетичного підходу, який враховує низку найрізноманітніших факторів впливу як на фізіологічні, так і психоемоційні процеси в організмі та вирішення низки питань підтримання здоров'я людини. Надані основні рекомендації до різноманітних підходів, що лежать в основі збереження працездатності.

Ключові слова: здоров'я, захворюваність, працездатність, спосіб життя, рухома активність

Annotation.. This work examines the problem of morbidity at workplaces as a result of intense intellectual activity, hypodynamism, computer addiction, excessive consumption of material goods, and urbanization. The idea of a synergistic approach, which takes into account a number of the most diverse factors influencing both physiological and psycho-emotional processes in the body and solving a number of issues of maintaining human health, is considered. The main recommendations for various approaches, which are the basis of maintaining work capacity, are provided

Keywords: health, morbidity, working capacity, lifestyle, physical activity.

Вступ. Нова ринкова економіка вирізняється ризиками захворюваності внаслідок напруженої інтелектуальної діяльності, гіподинамії, комп'ютерної залежності, надмірного споживання матеріальних благ та урбанізації. Вирішення питання підвищення та збереження здоров'я та працездатності людини, стає на перше місце у глобальній стратегії сталого розвитку людства.

Актуальність. Як свідчать результати дослідження, опублікованого на сайті Rand.org, найбагатші держави втрачають через банальне недосипання своїх громадян кількість робочих днів у такому грошовому еквіваленті: Німеччина – 60 млрд дол. (1,56% ВВП), Велика Британія – 50 млрд дол. (1,86% ВВП), Японія – 138 млрд дол. (2,92 % ВВП), США – 411 млрд дол. (2,28 %) ВВП. На ці втрати впливають падіння продуктивності праці через втому та відсутність відпочинку В Україні економічні збитки від ДТП знаходяться на рівні 1,5-2,5% ВВП країни (майже 40 млрд грн на рік). Свою лепту в захворюваність вносять інформаційні технології, які змінюють характер виробництва, програмують свідомість і спосіб життя людей, що стає все динамічнішим, роблять залежність індивідів від спілкування у соціальних мережах та недобросовісної конкуренції

Шляхи вирішення питання. Для вирішення оздоровчих завдань найбільш ефективним є комплексний - синергетичний підхід, який враховує низку найрізноманітніших факторів впливу як на фізіологічні, так і психоемоційні процеси в організмі. Аналіз відомих на сьогодні знань про професійне здоров'я дозволив серед комплексу чинників визначити найголовніші, що сприяють зміцненню здоров'я або, навпаки, спричиняють розлад функціонального стану організму людини.

До таких чинників належать: рухова активність, харчування, ендоекологія, дихання, загартування, звички, психоемоційна активність, морально-вольові, ціннісно-мотиваційні та духовні якості, стан навколишнього середовища та виробничого приміщення.

У США розроблено та впроваджено наступні програми у сфері збереження здоров'я, рухової активності, спорту: «Основні напрями фізичної активності для американців», «Основи здорового харчування для американців» відображають наявні тенденції і принципи здорового харчування, дієтології та медицини. «План дій в галузі суспільної охорони здоров'я з метою попередження серцевих захворювань та інсульту» забезпечує основи охорони здоров'я громадян, визначає дії при хворобах серця і спрямований на профілактику інсульту.

Висновки. Здоров'язбереження в США є сферою серйозної уваги як з боку держави, так і з боку суспільства. В американському суспільстві введено науково обґрунтоване регулювання мінімальної рухової активності, збереження здоров'я законодавчо закріплено державою у ряді програм. Вагому роль у пропаганді та розвитку здоров'язбереження відіграють громадські організації оздоровчої та фізкультурно-спортивної спрямованості. В Україні дані програми знаходяться тільки у

початковому стані та потребують подальшої розробки. Необхідно зазначити, що Україна активно готується до відбудови галузі охорони здоров'я у повоєнний період.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рекомендації щодо оформлення списку літератури згідно ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання ДСТУ 8302:2015 / Офіційний сайт <https://lib.nure.ua/scient/inf-scient-nauch-ped-sotr/stand-bibopis>

2. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. – Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. – 488 с.

ПЕРВИННА ПІДГОТОВКА ЦИВІЛЬНИХ ДО ВОЄННИХ ДІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ІГОР ЖАНРУ «MILSIM» PRIMARY TRAINING OF CIVILIANS FOR MILITARY ACTIONS WITH THE HELP OF GAMES OF THE «MILSIM» GENRE

Студент (II рівня навчання) Долгий А. І.,

науковий керівник Ph.D. Долга О. Д.,

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків

Анотація. У роботі розглядаються можливості використання багатокористувацьких військових ігор симуляторів («MilSim») для підвищення обізнаності та навичок цивільного населення у військовій справі. Описано переваги цих ігор як засобу навчання, на прикладі операторів дронів FPV. Також аналізується питання доступності таких тренажерів для обох сторін конфлікту та потенційні обмеження.

Ключові слова: воєнна підготовка, військові симулятори, MilSim, FPV-дрони, цивільне населення, воєнні навички, технологічне навчання.

Annotation. The abstract examines the potential of using multiplayer military simulation games ("MilSim") to improve civilian military awareness and skills. The advantages of these games as a learning tool are described, using the example of FPV drone operators. The availability of such simulators for both sides of the conflict and potential limitations are also analyzed.

Keywords: military training, military simulators, MilSim, FPV drones, civilian population, military skills, technological training.

Вступ. В умовах війни в Україні постає потреба в доступній базовій військовій підготовці для цивільного населення. Традиційні навчальні методи, на кшталт військових кафедр, підходять не всім. Альтернативою можуть стати технологічні інструменти, зокрема багатокористувацькі симулятори жанру «MilSim», які надають практичні знання в умовах, наближених до реальних, але в безпечному середовищі.

Основна частина. У сьогоденній ситуації - війні, у якій перебуває Україна та низка інших країн (на момент написання матеріалів), обізнаність у воєнній справі